

ПАВЛЮК Євген

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-4041-4457>pavlukev@khmnu.edu.ua**ПАВЛЮК Оксана**

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0003-0016-2416>pavliuko@khmnu.edu.ua

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННОСТЕЙ ОЛІМПІЗМУ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА РИНКОВИХ МЕХАНІЗМІВ

Комплексне вивчення проблеми професіоналізації олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів супроводжується усвідомленням значущості використання різних пізнавальних підходів у дослідженні. Варто відзначити й те, що аналіз проблеми професіоналізації олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів передбачає врахування детермінації цього процесу різними соціокультурними факторами, а також людськими цілями, цінностями, інтересами, ідеалами, мотивами тощо. Людина в єдності своїх соціальних та особистісних характеристик виступає головним суб'єктом усіх процесів, у яких вона бере участь, зокрема й процесів глобалізації.

Трансформація цінностей олімпізму та професіоналізація олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів є багатограним явищем, яке розглядається в наукових дослідженнях. Основні аспекти, які висвітлюються в дослідженнях, включають комерціалізацію спорту, зокрема сучасний олімпійський рух дедалі більше інтегрується в глобальну економіку, що проростає у зростанні спонсорських угод, продажу медіаправ, реклами, створення масштабних комерційних проектів тощо.

Комерціалізація олімпійського спорту: ринкові механізми та глобальний бізнес впливають на розвиток олімпійського руху, де великі корпорації та спонсори створюють ключову роль; підвищилась роль прибутковості, що також вплинуло початкову ідею «чистого спорту» та принципу любительства. Медіатизація олімпійського руху: трансляції, реклама та маркетинг впливають на спортивні події, перетворюючи їх на комерційні. Фокус зміщується з спортивних досягнень на створення видовищності, що в свою чергу призводить до професіоналізації олімпійського спорту. Професіоналізація атлетів: олімпійці більше не є любителями, а часто підтримують контракти та спонсорські угоди. Це змінює мотивацію спортсменів, роблячи фінансовий успіх важливим за ідеали «участі заради участі». Зростання політичного впливу: Олімпійські ігри стали платформою для політичних заявок та геополітичних протистоянь. Держави використовують олімпійський спорт як інструмент «м'якої сили» та іміджового впливу. Розширення ідей інклюзивності та рівності: завдяки глобалізації розширилась участь жінок, людей з інвалідністю та представників різних соціальних груп. Олімпійський рух почав приділяти більше уваги питанням рівності, антидискримінації та екологічної відповідальності. Антидопінгові виклики: конкуренція та фінансові інтереси сприяли поширенню допінгу, що суперечить олімпійським ідеалам чесної гри. Відповіддю стали посилені антидопінгові заходи та контроль. Під впливом глобалізації та ринкових механізмів цінності олімпізму адаптовано до сучасних реалій, що принесло як позитивні, так і негативні наслідки для спортивного світу.

Ключові слова: олімпійський та професійний спорт, дослідження, глобалізація, ринкові механізми.

[https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1\(1\).89](https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).89)

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Комплексне вивчення проблеми професіоналізації олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів супроводжується усвідомленням значущості використання різних пізнавальних підходів у дослідженні. Варто відзначити й те, що аналіз проблеми професіоналізації олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів передбачає врахування

детермінації цього процесу різними соціокультурними факторами, а також людськими цілями, цінностями, інтересами, ідеалами, мотивами тощо. Людина в єдності своїх соціальних та особистісних характеристик виступає головним суб'єктом усіх процесів, у яких вона бере участь, зокрема й процесів глобалізації.

Технологічна, техногенна цивілізація спричинила глобальну кризу людини та її життєвого світу, створивши реальні загрози її існуванню. Людиноцентризм – це нова

парадигма розвитку, коли людина у своїх найвищих визначеннях і у своїй новій якості стає метою і смыслом суспільства. Людиноцентризм – це також нова стратегія поступу, в основі якої лежить не накопичення матеріальних благ і цінностей, а орієнтація на цінності духовності, знання, освіченості, науки, культури (зокрема й фізичної), без яких життя людини втрачає сенс і перспективу. Завдяки цьому створюється цілісна картина буття людини та зберігається багатство людського світу у всій його різноманітності як єдність духовного, соціального, тілесного й фізичного. Філософія людиноцентризму акцентує увагу на розвитку людської самосвідомості, розумінні сутності людини, осягненні своєрідності людини і на цій основі виробляє перспективу розвитку самої людини [1].

У різних видах діяльності людина не лише змінюється сама, але й оцінює себе, створює свій новий суверенний образ. Філософія людиноцентризму особливо акцентує увагу на значенні особистісних цінностей та можливості їх реалізації. Олімпійський та професійний спорт – це та сфера людської діяльності, де людина актуалізує свої можливості і свій потенціал.

При цьому, аналізуючи проблему професіоналізації олімпійського спорту, обов'язково враховуємо впливи, які здійснює на кожне суспільство, людину глобалізація, яка є тим фактором, що спричиняє істотні зміни й зрушення у всіх сферах діяльності. Глобалізація суттєво впливає на всі аспекти людської діяльності, включаючи спорт. Розширення міжнародної взаємодії, розвиток медіа та технологій сприяли популяризації олімпійського спорту, проте водночас створили виклики, пов'язані з комерціалізацією та втратою традиційних цінностей олімпізму, таких як ідеали миру, прогресу людства, радості спілкування, справедливості та благородства спортивної боротьби, неприйняття расизму. Ринкові механізми дедалі більше визначають структуру та функціонування сучасного олімпійського спорту. Комерціалізація, спонсорство, рекламні кампанії та продаж прав на трансляції стали невід'ємною частиною Олімпійських ігор. Це сприяє зростанню економічної складової, проте може зумовлювати дисбаланс між країнами та спортом, які отримують більше фінансування,

і менш популярними видами спорту. Професіоналізація спорту значно змінює роль спортсменів у сучасному олімпійському русі. Не дивлячись на те, що теперішнє керівництво Міжнародного олімпійського комітету у переважачій більшості позитивно ставиться до процесу комерціалізації і професіоналізації спорту, не бачучи в цьому серйозної загрози олімпійському руху, і розглядає цей процес як важливий фактор зміцнення престижу олімпійського руху, розширення його фінансової бази і на даній основі сфер, форм і обсягу діяльності, правомірність професіоналізації олімпійського руху стала однією із ключових проблем сучасного спорту вищих досягнень, навколо якої розгорнулися гострі дискусії [2].

Олімпійський рух має значний вплив на формування світогляду молоді та популяризацію здорового способу життя. Проте в умовах глобалізації виникає питання, чи зберігає олімпізм свої першопочаткові ідеї П'єра де Кубертена, чи трансформується у суто комерційний феномен.

Дослідження цієї теми дозволить глибше зрозуміти сучасні тенденції в олімпійському спорті, оцінити вплив глобальних процесів на його розвиток в умовах глобалізації.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Трансформація цінностей олімпізму та професіоналізація олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів є багатогранним явищем, яке розглядається в наукових дослідженнях. Основні аспекти, які висвітлюються в дослідженнях, включають комерціалізацію спорту, зокрема сучасний олімпійський рух дедалі більше інтегрується в глобальну економіку, що проростає у зростанні спонсорських угод, продажу медіаправ, реклами, створення масштабних комерційних проектів тощо. Олімпійські ігри стали глобальним брендом, що сприяє фінансовому процвітанню, але водночас продовжує дискусії щодо ризику втрати традиційних цінностей. Зростання конкуренції та фінансових винагород спонукає спортсменів зосереджуватися на досягненні високих результатів та видовищної змагальної діяльності, що іноді призводить до етичних проблем, таких як

використання допінгу, підвищення ризиків травматизму.

В науковій праці М. Ібрагімова проведений аналіз ідеалів олімпізму та їх сучасна світоглядна цінність, зроблено акценти та тому що «реальна гуманістична цінність сучасного спорту значно нижча того потенціалу, тих можливостей, якими взагалі володіє спорт. Спостерігається девальвація естетичних та інших духовних цінностей у спорті, передусім у спорті вищих досягнень. На перший план виходять цінності, пов'язані з досягненням матеріальних благ, слави, переваги однієї людини над іншою, однієї нації (країни) над іншою тощо» [3].

У дослідженнях В. Платонова наголошено та тому, що «на сучасному етапі розвитку олімпійського спорту Міжнародний олімпійський комітет прихильно ставиться до процесу комерціалізації та професіоналізації спорту, не вбачаючи в цьому серйозної загрози олімпійському руху, і більше того, часто розглядає цей процес як важливий чинник зміцнення престижу олімпійського руху, розширення його фінансової бази і на цій основі сфер, форм та обсягів діяльності, правомірність професіоналізації олімпійського руху стала однією із найголовніших проблем сучасного спорту вищих досягнень, навколо якої розгорнулися гострі дискусії. Сучасний спорт вимагає від спортсменів такого рівня самовіддачі, витрат часу, фізичних та психічних навантажень, які стають неможливим без належного матеріального стимулювання і забезпечення різними послугами» [4].

Обидва трактування висвітлюють сучасні проблеми олімпізму та спорту вищих досягнень, але відрізняються за своїми поглядами, зокрема зазначається, що «МОК не вважає ці процеси професіоналізації олімпійського спорту загрозою, а навіть бачить у них інструмент зміцнення престижу олімпійського руху». Інший погляд фокусується на гуманістичних ідеалах спорту та їх деградації. Наведений аналіз віддзеркалює, що сучасний спорт не реалізує свій потенціал як засіб гуманістичного виховання, після чого відбувається «девальвація естетичних і духовних цінностей». Основними мотивами стають матеріальні вигоди, слава, національна перевага, що не відповідає класичним олімпійським ідеалам.

В останніх дослідженнях зроблено акценти на тому, що «інтенсивна комерціалізація, політизація та професіоналізація олімпійського спорту, залучення до нього впливових політичних сил і представників ділових кіл найсерйознішим чином позначилися на його можливостях. Різко зросла активність засобів масової інформації у висвітленні подій, пов'язаних з Олімпійськими іграми, глядацька аудиторія розширилася до розмірів, недосяжних у будь-якій іншій сфері людської діяльності. Величезний інтерес до Олімпійських ігор сприяв зростанню фінансових можливостей олімпійського спорту. Ігри стали потужним стимулом для розвитку олімпійських видів спорту та підвищення рухової активності різних груп населення» [5]. Такі акценти підтверджують, що глобалізація та ринкові механізми трансформували Олімпійські ігри, зробивши їх не лише спортивним святом, а й інструментом економічного та політичного впливу. Комерціалізація забезпечує зростання фінансування та популяризацію спорту, але водночас ризики спотворення олімпійських цінностей через комерційні та політичні інтереси. Водночас дослідники наголошують на необхідності збереження гуманістичних ідеалів олімпізму та використання його культурно-освітнього потенціалу. В Україні активно впроваджуються програми олімпійської освіти, спрямовані на популяризацію олімпійських цінностей серед молоді та інтеграцію олімпійського спорту в систему гуманітарної освіти.

Також колективом авторів визначено, що «характеристиками соціальної практики спорту сьогодні є глобальність, універсальність, гармонійність, демократичність. Розвиток суспільства загалом і галузі фізичної культури й спорту України зокрема створила основи для формування нових чинників ефективної організації та забезпечення функціонування спорту» [6]. Варто додати, що глобалізація та ринкові механізми значною мірою впливають на соціальну практику спорту, зокрема спорт стає доступним для більшої кількості людей завдяки медіа, цифровим платформам та транснаціональним корпораціям, які інвестують у спортивну індустрію; ринкові механізми стимулюють зростання комерціалізації спорту, розвиток професійного спорту, спортивних ліг, клубів

та брендів; популяризація спорту через маркетинг, рекламу та спонсорство робить його більш масовим, незалежним від соціального статусу чи національної приналежності; доступ до спорту розширюється через цифрові технології (онлайн-тренування, віртуальні змагання). В контексті України, процеси глобалізації та ринкової економіки впливають на структуру фінансування спорту, сприяють інтеграції у світові спортивні тенденції та стимулюють розвиток приватного сектора в спорті. Однак викликом залишається державна підтримка масового спорту та фізичної культури.

Також у публікаціях акцентується, що «співпраця зі спонсорами є вигідною для учасників олімпійського руху, зокрема фінансова підтримка – це основна функція спонсорства, яка забезпечує стабільність і розвиток змагань; забезпечення послугами та технологіями – спонсори не лише дають гроші, а й беруть активну участь у процесах організації, що підвищує якість проведення змагань; підтримка спортсменів – спонсорство має безпосередній вплив на спортсменів, допомагаючи їм у підготовці та під час участі в Іграх; засоби масової інформації – це важливий аспект, оскільки якісне висвітлення Олімпійських ігор сприяє їх популяризації та залученню більшої аудиторії та залучення молоді» [7].

Олімпійський спорт є важливою галуззю досліджень, і кількість наукових праць у цій сфері постійно зростає. Наукові праці охоплюють такі аспекти: історія олімпійського руху: дослідження розвитку Олімпійських ігор, ідей П'єра де Кубертена та еволюції спортивних подій; олімпійська освіта: розробка навчальних програм, які популяризують олімпійські цінності; соціокультурний вплив: дослідження ролі Олімпійських ігор у формуванні культури, гендерної рівності, інклюзії та боротьби з дискримінацією; економічний вплив: аналіз витрат і доходів, пов'язаних із організацією змагань, вплив на туризм і розвиток інфраструктури; етика та доброчесність: антидопінгові дослідження, боротьба з корупцією та підвищення прозорості у спорті; спортивна наука: процес спортивного тренування, інновації в тренувальних методах, спортивна медицина. Щороку публікується значна кількість досліджень у журналах, присвячених спорту, соціології,

освіті та економіці. Олімпійські ігри надихають на міждисциплінарні дослідження, об'єднуючи фахівців з різних сфер, розвиток цифрових технологій завдяки ширшому доступу до наукових матеріалів [8, 9]. Однак, залишається дискусійною проблемою професіоналізація олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Метою статті є дослідження основних тенденцій професіоналізації олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів.

4. ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження основних тенденцій професіоналізації олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У попередніх проведених дослідженнях ми зробили акценти на тому, що Олімпійський рух постійно адаптується до глобальних викликів, відображаючи соціально-культурні та економічні трансформації, зокрема визначення основних цінностей і подолання організаційних викликів. Проаналізовано професіоналізацію олімпійського спорту та його популяризацію через засоби масової інформації, політичний вплив, партнерство з корпораціями. Висвітлені дискусії про екологічну та соціальну орієнтацію; гендерну рівність, цифровізацію та залучення аудиторії через соціальні мережі [8, 9].

Імпонує запропоноване бачення у науковій праці авторського колективу де [10] зазначено: «враховуючи глобальний феномен професійного спорту в сучасному світі, слід зазначити, що його структура та ефективність залежать від широкого спектру факторів, як зовнішнього середовища, так і пов'язаних із побудовою внутрішніх механізмів професійних спортивних організацій. Серед них: глобалізація, геополітичні та економічні тенденції, трансформація інформаційно-

комунікаційних технологій, кризові соціальні чинники, спортивна міграція, чисельність населення та демографічні співвідношення в країні, монополія та конкуренція на арені професійного спорту щодо співіснування різних організацій в одному виді спорту, орієнтація професійних ліг на підвищення ефективності діяльності».

Серед факторів, які сьогодні негативно впливають на розвиток професійного спорту, слід відзначити корупційні аспекти професійної спортивної діяльності, що в контексті аналізу призводить до такого висновку як розвиток і ефективність професійного спорту залежить від взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів, включаючи глобалізацію, економічні й соціальні тенденції, технологічні трансформації, демографічні особливості та конкурентну динаміку спортивних організацій [8.]

В. Платонов наголошує на тому, що «сучасний спорт вимагає від спортсменів такого рівня самовіддачі, витрат часу, фізичних та психічних навантажень, які стають неможливим без належного матеріального стимулювання і забезпечення різними послугами» [4]. По своїй суті вплив глобалізації та ринкових механізмів охопив всі сторони олімпійського спорту, що призводить до його професіоналізації. Спортсмени на різних рівнях отримують заробітну плату, стипендії, виплати за рекламу, виплати за участь у змаганнях, премії, квартири та автомобілі, що призводить до дискусії статусу такого спортсмена. У наукових колах дискутують та пропонують різні визначення такі як «фаховий спортсмен», «спортсмен-стипендіат» [11], підтримуємо таку думку, адже у правовому полі такі зміни не враховані. За класифікатором професій передбачено такі професійні назви робіт як «спортсмен-професіонал з виду спорту», «спортсмен-інструктор», «спортсмен-інструктор збірної команди України» [12].

Глобалізація та ринкові механізми значно вплинули на цінності олімпізму, змінивши їхню інтерпретацію та пріоритетність. Проведений аналіз останніх наукових досліджень дає можливість узагальнити наступне. Комерціалізація олімпійського спорту: ринкові механізми та глобальний бізнес впливають на розвиток олімпійського руху, де великі корпорації та спонсори

створюють ключову роль; підвищилась роль прибутковості, що також вплинуло початкову ідею «чистого спорту» та принципу любительства. Медіатизація олімпійського руху: трансляції, реклама та маркетинг впливають на спортивні події, перетворюючи їх на комерційні. Фокус зміщується з спортивних досягнень на створення видовищності, що в свою чергу призводить до професіоналізації олімпійського спорту. Професіоналізація атлетів: олімпійці більше не є любителями, а часто підтримують контракти та спонсорські угоди. Це змінює мотивацію спортсменів, роблячи фінансовий успіх важливим за ідеали «участі заради участі». Зростання політичного впливу: Олімпійські ігри стали платформою для політичних заявок та геополітичних протистоянь. Держави використовують олімпійський спорт як інструмент «м'якої сили» та іміджового впливу. Розширення ідей інклюзивності та рівності: завдяки глобалізації розширилась участь жінок, людей з інвалідністю та представників різних соціальних груп. Олімпійський рух почав приділяти більше уваги питанням рівності, антидискримінації та екологічної відповідальності. Антидопінгові виклики: конкуренція та фінансові інтереси сприяли поширенню допінгу, що суперечить олімпійським ідеалам чесної гри. Відповіддю стали посилені антидопінгові заходи та контроль [13].

Використання заборонених препаратів (допінгу) серйозно вплинуло на олімпійські цінності, які полягають у чесній грі, повазі та досконалості. Використання заборонених препаратів, підтримує штучну перевагу перед суперниками, які змагаються чесно. Це руйнує дух змагання та довіру до результатів, повагу між спортсменами, учасниками та організаторами змагань. Це також підриває повагу до правил та авторитету спортивних організацій. Олімпійський рух пропагує досягнення вершин людськості через спорт, що передбачає наполегливу працю, самовідданість і дисципліну. Допінг, в свою чергу, нівелює цей принцип, спортсмени досягають високих результатів не за рахунок власних зусиль, а через використання заборонених стимуляторів. Допінгові скандали викликають серйозний удар по довірі до Олімпійських ігор та спорту загалом. Глядачі та спонсори можуть

втратити інтерес до змагань, якщо оцінювати, що перемога не є чесною. Використання допінгу не лише неетичне, а й небезпечне для здоров'я спортсменів. Багато заборонених препаратів мають серйозні побічні ефекти, які можуть призвести до хвороб і навіть передчасної смерті. Використання у спорті заборонених препаратів не лише впливає на окремих спортсменів, а й завдає шкоди іміджу цілих національних олімпійських комітетів. Країни, які здійснюють великі допінгові скандали, можуть зазнати санкцій, у тому числі дискваліфікацію спортсменів або навіть відсторонення від участі в Олімпійських іграх. Використання заборонених препаратів створює постійну гонку між допінговими лабораторіями та антидопінговими агентствами, що також впливає на ринкові механізми. Олімпійські комітети, спортивні федерації та національні агентства змушені вкладати великі кошти у розробку нових методів виявлення допінгу, це сприяє розширенню ринку антидопінгових лабораторій, які підтримують фінансування на дослідження та покращення тестування. В свою чергу, великі бренди уникають співпраці зі спортсменами, які потрапили в допінгові скандали, що змінює рекламні стратегії та впливає на цінність контрактів. Водночас компанії, що виробляють легальні харчові добавки та альтернативні методи підвищення фізичних можливостей, отримують вигоду, споживачі та спортсмени шукають безпечніші варіанти. Боротьба з допінгом стає не лише питанням етики, а й економічним фактором, який формує спортивну та фармацевтичну індустрію.

Отже, під впливом глобалізації та ринкових механізмів цінності олімпізму адаптовано до сучасних реалій, що принесло як позитивні, так і негативні наслідки для спортивного світу.

Ми вже акцентували увагу на тому, що глобалізація суттєво впливає на всі аспекти людської діяльності, включаючи спорт і ці зміни будуть відбуватися і надалі ще динамічніше, зокрема розширення цифрових платформ та стримінгових сервісів зумовлює попит на онлайн-трансляції спортивних подій. Ліги та клуби активно створюють власні платформи для трансляцій, залучаючи аудиторію без посередників. Поглиблюється інтеграція нових технологій, зокрема використання доповненої та віртуальної

реальності; дані аналітики та штучного інтелекту використовуються для залучення спонсорів і збільшення прибутків тощо.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Отже, можна зробити висновок. Аналізуючи проблему професіоналізації олімпійського спорту, обов'язково враховуємо впливи, які здійснює на кожне суспільство, людину глобалізація, яка є тим фактором, що спричиняє істотні зміни й зрушення у всіх сферах діяльності. Глобалізація суттєво впливає на всі аспекти людської діяльності, включаючи спорт. Розширення міжнародної взаємодії, розвиток медіа та технологій сприяли популяризації олімпійського спорту, проте водночас створили виклики, пов'язані з комерціалізацією та втратою традиційних цінностей олімпізму, таких як ідеали миру, прогресу людства, радості спілкування, справедливості та благородства спортивної боротьби, неприйняття расизму. Ринкові механізми дедалі більше визначають структуру та функціонування сучасного олімпійського спорту. Комерціалізація, спонсорство, рекламні кампанії та продаж прав на трансляції стали невід'ємною частиною Олімпійських ігор.

Трансформація цінностей олімпізму та професіоналізація олімпійського спорту під впливом глобалізації та ринкових механізмів є багатогранним явищем, яке розглядається в наукових дослідженнях. Основні аспекти, які висвітлюються в дослідженнях, включають комерціалізацію спорту, зокрема сучасний олімпійський рух дедалі більше інтегрується в глобальну економіку, що проростає у зростанні спонсорських угод, продажу медіаправ, реклами, створення масштабних комерційних проектів тощо. Олімпійські ігри стали глобальним брендом, що сприяє фінансовому процвітання, але водночас продовжує дискусії щодо ризику втрати традиційних цінностей. Зростання конкуренції та фінансових винагород спонукає спортсменів зосереджуватися на досягненні високих результатів та видовищної змагальної діяльності, що іноді призводить до етичних проблем, таких як

використання допінгу, підвищення ризиків травматизму.

Отже, під впливом глобалізації та ринкових механізмів цінності олімпізму

адаптовано до сучасних реалій, що принесло як позитивні, так і негативні наслідки для спортивного світу.

Література

1. Кремень В. Філософія людиноцентризму – шлях змін і розвитку / В. Кремень // Директор школи, ліцею, гімназії – 2011. – № 4. – С. 33 – 34.
2. Бріскін, Ю. А., & Нерода, Н. В. (2022). Професійний спорт у системі соціальних практик спорту – головні тренди. *Lex Sportiva*, (1), 3–11. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.1.1>
3. Ібрагімов М. (2014). Філософія олімпізму: «трансверсальність» ідеалів та їх сучасна світоглядна цінність. *Філософські обрії*, № 31, 155–166.
4. Платонов В. (2005). Професіоналізація олімпійського спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, (1), 3–8.
5. Булатова М., Радченко Л., Єрмолова В. (2020). Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти (український досвід). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, (2) 105–115 <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.105-115>
6. Пітин М., Балушка Л., Котов С., Король С. (2021). Питання олімпізму в теоретичній підготовці спортсменів різних спеціалізацій. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. № 3(55), 109–116.
7. Булатова М. М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях. Друге видання. – К.: Олімпійська література, 2011. – 400 с. – ISBN 978-966-8708-14-5.
8. Павлюк, Є., & Павлюк, О. (2024). Аналіз закономірностей розвитку олімпійського та професійного спорту. *Physical culture and sport: scientific perspective*, (4), 62–68. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.4.8>
9. Цигановська Н., Скальський Д. В., Білик О., Борисова А., & Павлюк Є. (2024). Гендерні аспекти у фізичній культурі та спорті: соціологічні дослідження. *Physical culture and sport: scientific perspective*, (2), 143–149. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.2.21>
10. Христина Р. Хіменес, Юрій А. Бріскін, Мар'ян П. Пітин, Неоніла В. Нерода та Ольга Р. Задорожна. (2024). Історичний контекст та сучасне тлумачення чинників розвитку професійного спорту в північній Америці та Європі. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 28 (1), 14–22. <https://doi.org/10.15391/snsv.2024-1.002>
11. <https://www.youtube.com/watch?v=eeFasJNGCoU>
12. Класифікатор професій <https://me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk>
13. Лазурко Ю., Пітин М., Еделев О. (2024). Зміст науково-методичного обговорення антидопінгової діяльності у спорті. *Olympicus*, (3), 80–87. <https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-3.11>

References

1. Kremen V. Filosofiia liudynotsentryzmu – shliakh zmin i rozvytku / V. Kremen // Dyrektor shkoly, litseiu, himnazii – 2011. – № 4. – S. 33 – 34.
2. Briskin, Yu. A., & Neroda, N. V. (2022). Profesiyni sport u systemi sotsialnykh praktyk sportu – holovni trendy. *Lex Sportiva*, (1), 3–11. <https://doi.org/10.32782/lexsportiva/2022.1.1>
3. Ibrahimov M. (2014). Filosofiia olimpizmu: «transversalnist» idealiv ta yikh suchasna svitohliadna tsinnist. *Filosofski obrii*, № 31, 155–166.
4. Platonov V. (2005). Profesionalizatsiia olimpiiskoho sportu. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu, (1), 3–8.
5. Bulatova M., Radchenko L., Yermolova V. (2020). Olimpiyskyi sport u systemi humanitarnoi osvity (ukrainskyi dosvid). *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*, (2) 105–115 <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.105-115>
6. Pityn M., Balushka L., Kotov S., Korol S. (2021). Pytannia olimpizmu v teoretychnii pidhotovtsi sportsmeniv riznykh spetsializatsii. *Fizychne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*. № 3(55), 109–116.
7. Bulatova M. M. Entsyklopediia olimpiiskoho sportu v zapytanniakh i vidpovidiakh. Druhe vydannia. – K.: Olimpiiska literatura, 2011. – 400 s. – ISBN 978-966-8708-14-5.
8. Pavliuk, Ye., & Pavliuk, O. (2024). Analiz zakonormirnostei rozvytku olimpiiskoho ta profesiinoho sportu. *Physical culture and sport: scientific perspective*, (4), 62–68. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.4.8>
9. Tsyhanovska N., Skalskyi D. V., Bilyk O., Borysova A., & Pavliuk Ye. (2024). Henderni aspekty u fizychnii kulturi ta sporti: sotsiolohichni doslidzhennia. *Physical culture and sport: scientific perspective*, (2), 143–149. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.2.21>
10. Khrystyna R. Khimenes, Yurii A. Briskin, Marian P. Pitin, Neonila V. Neroda ta Olha R. Zadorozhna. (2024). Istorychnyi kontekst ta suchasne tлумachennia chynnykiv rozvytku profesiinoho sportu v pivnichnii amerytsi ta yevropi. *Slobozhanskyi nauково-sportyvnyi visnyk*, 28 (1), 14–22. <https://doi.org/10.15391/snsv.2024-1.002>
11. <https://www.youtube.com/watch?v=eeFasJNGCoU>
12. Klyasyfikator profesii <https://me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk>
13. Lazurko Yu., Pityn M., Edeliiev O. (2024). Zmist nauково-metodychnoho obhovorennia anty dopinhovoi diialnosti u sporti. *Olympicus*, (3), 80–87. <https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-3.11>

Abstract

PAVLYUK Yevgen, PAVLIUK Oksana
Khmelnitskyi National University

**TRANSFORMATION OF OLYMPIC VALUES AND PROFESSIONALIZATION OF OLYMPIC SPORT
UNDER THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION AND MARKET MECHANISMS**

A comprehensive study of the problem of the professionalization of Olympic sport under the influence of globalization and market mechanisms is accompanied by an awareness of the importance of using different cognitive approaches in the study. It is also worth noting that the analysis of the problem of professionalization of Olympic sport under the influence of globalization and market mechanisms involves taking into account the definition of this process by various socio-cultural factors, as well as human goals, values, interests, ideals, motives, etc. A human being, in the unity of his or her social and personal characteristics, is the main subject of all processes in which he or she participates, including globalization.

The transformation of the values of Olympism and the professionalization of Olympic sport under the influence of globalization and market mechanisms is a multifaceted phenomenon that has been - phenomenon has been considered in scientific research. The main aspects highlighted in the studies include the commercialization of sport, in particular, the modern Olympic movement is increasingly integrated into the global economy, which is reflected in the growth of sponsorship agreements, the sale of media rights, advertising, the creation of large-scale commercial projects, etc.

Commercialization of Olympic sport: market mechanisms and global business influence the development of the Olympic movement, where large corporations and sponsors play a key role; the role of profitability has increased, which has also affected the original idea of "pure sport" and the principle of amateurism. Mediatization of the Olympic Movement: Broadcasting, advertising, and marketing influence on sporting events, turning them into commercial events. The focus is shifting from sporting achievements to creating spectacle, which in turn leads to the professionalization of Olympic sport. Professionalization of athletes: Olympians are no longer amateurs, but are often supported by contracts and sponsorship agreements. This changes the motivation of athletes, making financial success more important than the ideals of "participation for participation's sake." Increased political influence: The Olympic Games have become a platform for political statements and geopolitical confrontations. States use Olympic sport as a tool of soft power and image influence. Expansion of the ideas of inclusiveness and equality: globalization has increased the participation of women, people with disabilities and representatives of different social groups. The Olympic movement has begun to pay more attention to equality, anti-discrimination, and environmental responsibility. Anti-doping challenges: Competition and financial interests have contributed to the spread of doping, which contradicts the Olympic ideals of fair play. The response has been to strengthen anti-doping measures and controls. Under the influence of globalization and market mechanisms, the values of Olympism have been adapted to modern realities, which has brought both positive and negative consequences for the sports world.

Keywords: Olympic and professional sports, research, globalization, market mechanisms.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2025 р.